

Моделиране на отговорността относно неправилното представяне на информацията във финансовите отчети

Пламена Неद्याлкова*

Резюме: Статията представя възгледите на конкретна група западни специалисти, предлагачи, прилагането на различни математически модели във връзка с определянето на отговорността на виновните лица, относно неправилното представяне на информацията във финансовите отчети на монополните предприятия. Заедно с представените два математически модела, авторът спира вниманието си на един западен графичен модел, който е базиран на микроикономическите правила. Този модел графично представя поетия риск и отговорност от страна на съставителите на финансовите отчети и ръководителите на съответното монополно предприятие, относно некоректното и неточно представяне на счетоводната информация.

Ключови думи: отговорност, виновни лица, информация, модел.

JEL: K22, G39.

Въведение

През последните няколко години все по-често се наблюдава потребителите на финансовата информация да се позовават на неточна информация, представена във финансовите отчети на пред-

приятията. При изследване на такива финансови отчети специалистите отгавна са установили, че неточностите в представянето на информацията се дължи предимно на следните манипулирани подходи: надценяване на приходите; подценяване на разходите; надценяване на активите; подценяване на пасивите; неправилно използване на резервите; неправилно прилагане на счетоводните принципи; премълчаване на информация от страна на ръководните органи на предприятието [6]. Според Gary Gironx най-много измами и манипулации в представянето на информацията във финансовите отчети се наблюдават в отчетите на монополистите [10].

Вземайки под внимание така изложените до тук изследователски тези и факти, целта на тази статия е да се моделира отговорността на виновните лица относно неправилното представяне на информацията в годишните финансови отчети при монополните предприятия.

За постигането на така поставената цел са поставени за разрешаване следните основни задачи:

1. Да се представи основният микроикономически модел на монопола;
2. Определяне отговорността на виновните лица относно неправилното представяне на информацията във финансовите отчети на монополиста;

* Пламена Неद्याлкова е асистент в катедра „Счетоводна отчетност“ на Икономическия университет – Варна, e-mail: plnediyalkova@gmail.com

Преглед

3. Моделиране отговорността на виновните лица въз основа на основния микро-икономически модел на монопола.

Преди да пристъпим към моделиране на отговорностите на виновните лица относно неправилното представяне на информацията в годишните финансови отчети, е необходимо да се отговори на следните два основни въпроса, а именно: 1) какви са функциите, правата, задълженията и отговорностите на съставителя на финансови отчети, или какъв е правният статус на съставителите на финансови отчети? 2) кои лица могат да бъдат съставители на годишни финансови отчети на предприятията?

По така поставените въпроси само ще констатираме твърде добре познатите и общоизвестни факти, представени в Закона за счетоводството (ЗС), тъй като независимо от промените, които през последните години претърпя този нормативен акт, утвърдените изисквания си останаха законово непроменени. Относно лицата, които имат право да съставят финансови отчети, в чл. 34 от ЗС е регламентирано, че съставител на финансови отчети може да бъде физическо лице или специализирано счетоводно предприятие, което отговаря на изискванията на счетоводния закон. В чл. 35 от същия нормативен акт се уточнява, че съставител на финансов отчет може да бъде лице (както физическо, така и юридическо), което отговаря на определените със закона изисквания за минимален професионален стаж и минимална степен на завършено образование.

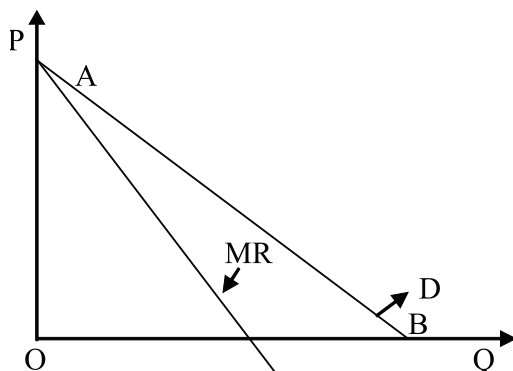
Относно функциите, правата, задълженията и отговорностите на съставителите на финансови отчети са регламентиранни в чл. 34 от Закона за счетоводството, но съществуват и чисто практически незаконово утвърдени правила. Отговорността на съставителите на финансовите отчети се свежда до: правилното изготвяне на съставните части на годиш-

ния финансов отчет; да участва в изготвянето на годишен доклад от дейността на предприятието; също така, когато предприятието е задължено да изготвя консолидиран финансов отчет и консолидиран годишен доклад за дейността си посочените преди това задължения са валидни с пълна сила; съгласно чл. 36 от ЗС съставителите на финансовите отчети отговарят и за организацията на счетоводната дейност в предприятието. От гледна точка на органите за управление на самото предприятие тяхната отговорност се свежда също до съставянето, своевременното изготвяне, отговарят относно съдържанието и публикуването на финансовите отчети и годишните доклади за дейността към тях [1]. Следователно отговорността на съставителите на финансовите отчети и управляващите органи на дружеството може да се определи освен като административна съгласно изискванията на Закона за счетоводството, но и като солидарна.

За най-точно и правилно определяне и графично представяне на отговорността на виновните лица относно неправилното представяне на информацията в годишните финансови отчети на монополните предприятия, както и тяхната полза от допусната счетоводна грешка, счетоводна измама и/или злоупотреба, е необходимо първо да се изследва и представи същността на монопола като пазарна структура. Думата "монопол" има гръцки произход и означава "продавам сам" (*μόνος* "сам, единствен" *πωλώ* "продавам"). Следователно това е пазарна структура, при която в отрасъла има един единствен производител, който произвежда и предлага на пазара продукцията, която няма близки заместители [5]. Друго, което е характерно за този вид пазарна структура е, че върху дейността на монопола оказва влияние косвената конкуренция от останалите производители на алтернативни стоки, които могат да служат като заместители за нужните на потребителите.

Преглед

Независимо че монополистът е единствен на пазара върху определянето на количеството продадени стоки или услуги, оказват влияние дори и доходите на потребителите. Доходите на потребителите са винаги ограничени, в повечето случаи са конкретно фиксирани за съответния месец или година. Това е и основната причина потреблението на индивидите да е ограничено в зависимост от техните доходи, а от тук съответно и търсенето на дадени стоки или услуги да е точно определено. Следователно монополистът не може да предлага своята продукция на прекалено висока цена, тъй като потребителят ще се насочи към друг вид алтернативна стока. Така например, ако цената на парното отопление, предлагана от монополиста ТЕЦ-Шумен за гр. Шумен, е по-висока от цената на електроенергията предлагана от дадено електроразпределително дружество, например Е.ОН България ЕАД, то потребителите ще предпочетат да се отопляват на ток, а не на парно, независимо че ТЕЦ –Шумен е монополист. Това е и основната причина кривата на пределните приходи на монополиста да е два пъти по-стръмна от кривата на търсенето при чист монопол, което от своя страна означава, че приходите на монополиста са зависими от обема продадена и търсена от пазара продукция. С помощта на графика 1,

Графика 1. Кривата на търсенето и на пределните приходи при чист монопол

Моделиране на отговорността

графично е представена тази общоизвестна зависимост, между пределните приходи на дружеството монополист и кривата на търсенето [3].

На абцисата на графика 1 OQ е количеството продукция, което монополистът може да предложи на пазара. На ординатата OP се представя цената на произведената продукция. Кривата AB представя кривата на пазарното търсене на съответната стока, а MR е кривата на пределните приходи от продажбата на продукта от страна на монополиста. Така представената графика, представлява перфектната монополна ситуация, когато няма никакви измами и злоупотреби, нито в счетоводните данни, нито в производствената и управленската дейност на монополиста. За да се моделира какво всъщност печелят виновните лица – счетоводителят на съответното монополно предприятие и/или неговият изпълнителен директор се приема, че изпълнителният директор е принципал, а счетоводителят се приема като един изпълнителен агент. Основният модел, който се застъпва и представя в тази разработка, е тестван и представен от **Laura Ebert** и **Margaret L. Gagne** от **Marist College**. При този модел, специалистите приемат, че изпълнителният директор има предимство пред счетоводителя в това, че той притежава пълната власт да манипулира информацията и да прикрие истинската стойност на измамата. Също така за приложението на този модел, се допуска, че счетоводителят вярва, че това, което той възприема като търсене (на истинността), е същата онази крива на търсенето, която изпълнителният директор приема като търсене на неговата продукция. Въз основа на така възприетата крива на търсенето счетоводителят просто се стреми да манипулира информацията в финансовите отчети, така че да максимализира печалбата на монополната корпорация. В модела счетоводителят може да бъде гла-

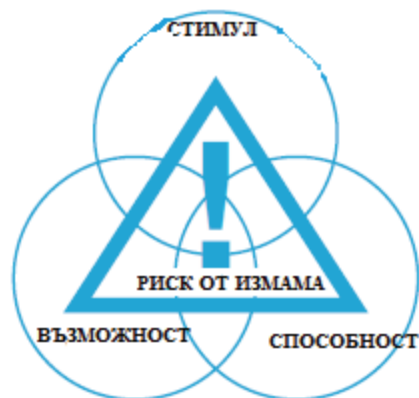
Преглед

вен счетоводител или финансов директор и имат почти равен ранг в компанията, т.е. носят в еднаква степен и една и съща отговорност при допускане на счетоводно манипулиране на информацията [9].

Моделирането на отговорността на виновните лица не е лесен процес. Но въпреки това се наблюдава една тенденция в крайните резултати на реализираните проучвания от страна на най-големите световни одиторски компании, които все по-често започнаха да алармират обществото, да не се доверяват на 100 % на информацията, представена във финансовите отчети. Така например в изследване през 2009 г. на одиторската компания **PricewaterhouseCoopers** относно "**Глобалната икономическа престъпност**" се констатира, че трите най-често срещани икономически престъпления през последните дванадесет месеца са били незаконното присвояване на активи, счетоводните измами, подкупите и корупцията [14]. Към счетоводните измами се отнасят: счетоводното манипулиране на финансовите отчети, измамните данни в заявленията за кредит пред банковите институции, неоторизираните трансакции [14].

Според **Laura Ebert** и **Margaret L. Gagne** най-голяма полза от измамата и манипулирането на финансовите отчети имат изпълнителните директори на монополните дружества. Компаниите с такива манипулирани отчети имат възможност да увеличат цената на акциите на фондовите пазари, да подобрят репутацията си, да разширят участието си на капиталовите пазари, а така също въз основа на тези показатели изпълнителният директор може да получи и допълнителни премии. От гледна точка на счетоводителя, неговата полза и облага е само финансова и зависи от възнаграждението, което ще получи от изпълнителния директор. Понякога счетоводителят принудително "увековечава измамата с цел да запази своята работа" [9].

С помощта на **фиг. 1 "Триъгълник на взаимните условия, които действат като предвестници на счетоводната измама"**, са представени взаимни условия между виновните лица за извършването на счетоводни измами. Според уеб базирано проучване на **PricewaterhouseCoopers**, което обхваща 3000 висши представители от организации в 54 страни, обстоятелствата за допускането на счетоводни измами са: възможността за извършването на измамата, стимулът за извършването на такова деяние и способността на извършителя да реализира акта [10]. Взаимодействието на тези три елемента определят риска от счетоводната измама, а именно:

Фигура 1. Триъгълник на взаимните условия, които действат като предвестници на счетоводната измама

Най-рискваната зона е допирането на трите основни предположения на анкетиращите относно причинността за наличието на счетоводни измами. Колкото повече тези три качества – възможност, способност и стимул, се притежават едновременно както от страна на изпълнителния директор, така и от счетоводителя или финансовия директор, толкова по-силно е допустим рискът от манипулирането на финансовите отчети. Откриването на подобен вид счетоводни измами е трудно осъществим, но не и напълно недостижим процес. От данните, с които въз основа на прилагането

Преглед

на следните методи: вътрешен одит, управление на риска, **PricewaterhouseCoopers** разполага и представя в доклада си, се установява, че една голяма част от манипулираната счетоводна информация за периода от 2007 г. до 2009 г. е била установена при докладването на съмнителни сделки, реализирането на по-строга корпоративна сигурност, ротация на персонала, случайни контролни проверки, проверки от страна на външни контролни органи и други методи за откриване и на допуснатите на нарушения [14].

Освен откриването на неверни и неточни данни във финансовия отчет на дружеството, контролните органи са изправени и пред правилното определяне на формата на вината. Според **Mitchell Keiter** едва след като се определи вината и степената на вредата, може да установи отговорността на виновните лица. Вредата се установява или в деня на настъпването ѝ, или в деня на нейното откриване [12].

В лигатурата, а така също и в нормативната уредба, все още не е дадена точна дефиниция на понятието "вред". Поради тази причина се приемаме становището на Ем. Златарев, според който "вредата винаги се изразява в накърняване (увреждане, засягане) на оценими в пари имуществени права и интереси на активния субект в правоотношението по реализиране на отговорността. По правило тя представлява разликата в състоянието на дадено правно благо (имущество) на проверявания обект преди и след настъпването на вредоносния факт." [2] Относно степената на вредата причинена от неспазването на счетоводните изисквания и правила, регламентираны както в счетоводните стандарти, така и в други нормативни актове, е много трудно доловим момент. Обикновено този процес е насочен и засяга трета страна, а не директно самото предприятие. За по-точното определяне степената на вината **Hailong Cui**,

Моделиране на отговорността

Sharad C. Seth и **Shashank K. Mehta** предлагат да се приложи следното математическо уравнение:

$$\sum_i (p(x_i) \cdot N) \cdot (x_i \cdot V) = N \cdot V \sum_i p(x_i) \cdot x_i$$

където:

N е общият брой на допуснатите грешки;

V – обхванатият за изследване счетоводен (може и контролен) процес и/или общият брой на всички възможни комбинации, обхванати за изследване в конкретния процес;

$p(x_i) N$ – общият брой на грешните разклонения (т.е. грешните подпроцеси) в изследвания процес;

x_i – степената на откриваемост.

Според **Hailong Cui**, **Sharad C. Seth** и **Shashank K. Mehta** така представеното уравнение определя параметрите и оценката за покриване на вината с минимални разходи за анализ. Също така, това математическо равенство дава възможности за графична симулация на всички възможни вектори процеси, получени въз основа на случайни тестови данни [8]. От друга страна считаме, че така представеното уравнение има абстрактния характер, тъй като се използват случайни тестови данни. Именно това е основната предпоставка в контролната практика все още да не се прилага този метод. Начините за определяне на вината на отговорните лица, особено що се отнася до неправилното представяне на информацията в годишните финансови отчети на монополните предприятия, е аналогичен с методиката, която се прилага и използва в административното наказателно производство. Установяването на вината винаги е един субективен процес, но веднъж доказана, е основание за търсене на отговорност от виновните лица.

Canice Prenderga предлага друг математически модел за определяне на отговорността между виновните лица относно не-

Преглед

правилното представяне на информацията във финансовите отчети. Според *Prenderga*, определянето на отговорността не зависи от определянето на вината, а от предвабително поставените и поети за реализиране задачи между извършителите на това деяние [13]. Като доказателство на своята теза представя конкретна ситуация в едно предприятие, в което задачите се разпределят между двама служители (счетоводители), един работник и един изпълнителен директор. Поставените задачи са дефинирани в интервала [0, 1]. Най-много задачи поема изпълнителният директор, следван от двамата служители и най-малко задачи се възлагат на работника на корпорацията [13].

Изходната част в задачата се представя с i , като върху нея оказват влияние два основни фактора: (1) усилието, което влага изпълнителят за реализирането на поставената задача (бележи се с e^i); (2) вида на поставената задача. С σ се бележат задачите, постигнати от страна на управителя, а с $1 - \sigma$ се представят задачите, реализирани от страна на работника. Изходното решение i , според *Canice Prenderga*, се постига с помощта на следното мате-

$$y^i = \begin{cases} e^i - \mu_m(\sigma) & \text{— реално извършената от} \\ & \text{изпълнителния директор задача} \\ e^i - \mu_w(1 - \sigma) & \text{— реално извършената} \\ & \text{от работника задача} \end{cases}$$

матическо уравнение [13]:

За решаването на това уравнение *Prenderga* изследва следните хипотези, а именно: μ_i – функциите са нарастващи и изпъкнали; $\mu_i^1 > 0$; $\mu_i^2 > 0$; $\mu_i^1(0) = \infty$ и $\mu_i^2(1) = -\infty$. Разходите по постигането на поставените задачи също се анализират, като те се обозначават с $C^i(e^i)$, където $C^i(0) = 0$; $C^{i1} > 0$ и $C^{i2} > 0$. За решаването на това уравнение е поставено и друго ограничение, а именно, че разходите, отнасящи се до усилията, които влагат както изпълнителният директор, така и служителите, и работниците, са отделно от разходите за реализирането на поставените задачи.

Предложеното от *Canice Prenderga* уравнение относно определянето на отговорността на виновните лица, смеем да твърдим, че също е чисто хипотетично, непълно и неточно доказано. Липсата на числово заместване в представеното математическо равенство, а така също и липсата на реално тестване на представените хипотези, са основната предпоставка така предложеният модел, да е чисто теоретичен, но не и практичен. *Prenderga* в своята статия "A Theory of Responsibility in Organizations" дава нова насока в изследването на начините за налагане и търсене и на отговорност от виновните лица, но него изследва и него анализира детайлно. Считаме, че такъв сложен модел, изследващ отговорността на лицата относно неправилното представяне на информацията в финансовите отчети, още при определянето и поставянето на отделните счетоводни и управленски задачи, докато се достигне до така желания манипулиран ефект в отчетите, не може, а и не бива да се изследва само и единствено с помощта на едно предприятия.

Основният извод, който може да бъде изведен от така представените до тук два математически модела с помощта на двете математически уравнения, е, че определянето на отговорността на виновните лица посредством математическо моделиране е твърде сложен и абстрактен процес. Невъзможността за представянето на точни данни е основната предпоставка математическото моделиране да не се прилага в практиката като метод за определяне на отговорността.

За разлика от математическото моделиране на микро (фирмено, корпоративно) ниво, графичното представяне на отговорностите в една микро единица, наречена предприятие, е много по-научно доказана и ефективно тествана. Почти винаги графичното моделиране е резултат от някакъв вид координатна информационна трансформация, която в нашия случай е координатна трансформация

Преглед

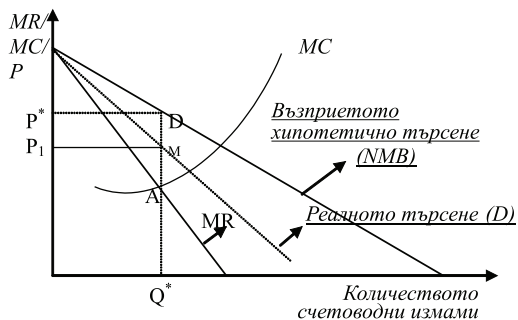
на информацията на монополната макроикономическа структура. При графичното моделиране също се допускат конкретни хипотези, които се представят на самата графика. Така например с помощта на графика 2 *Laura Ebert* и *Margaret L. Gagne* представят своите хипотези относно начините за определяне на отговорността, а именно [9]:

1. Поради наличието на манипулирано представяне на информацията във финансовите отчети на монополиста, изпълнителният директор заедно със счетоводителя възприемат, че линията на търсенето на предлаганите от тях стоки и услуги е много по-голяма от реалното пазарно търсене.

2. Също така е възприето, че нетните пределни ползи (NMB) на монополиста се представя като разлика между пределните ползи (MB) и пределните разходи (MC) на монополиста за производството на единица продукция.

3. Кривата на пределните приходи (MR) е разположена под кривата на хипотетичното търсене (NMB). Също така съществува такава точка (т. А) от графиката, при която пределните разходи да са равни на пределните приходи, т.е. $MC = MR$. Именно в тази т. А монополистът максимализира своята печалба и се намира в дългосрочно равновесие [3]. Също така хипотетично се допуска, че количеството на счетоводната измама Q^* е реализирано при ценови разход P^* .

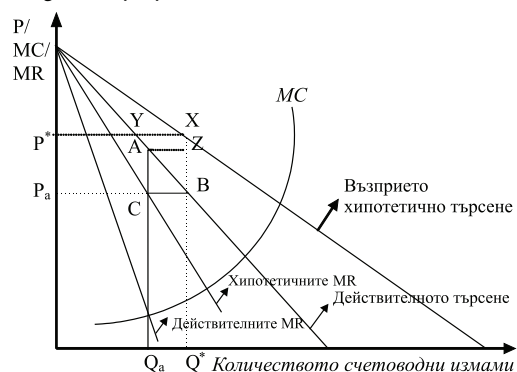
Всички представени до тук хипотези, графично са моделирани на графика 2.

Графика 2. Стандартен хипотетичен монополен модел

Моделиране на отговорността

От така представената графика 2, се установява, че цената на счетоводната измама, която е поел монополистът, е по-голяма от общите пределни разходи, т.е. $P^* > MC$. Именно този ценови разход изпълнителният директор прикрива от счетоводителя на монополното предприятие [8]. Също така, считаме, че поради обстоятелството, че неправилно е определено пазарното търсене на монополиста, цената на счетоводното манипулиране на данните също е неправилно определена. От графика 2, се установя, че реалната цена е P_1 , а не P^* , следователно четириъгълникът P_1MDP^* представя неправилното използване на производствените мощности от страна на монополиста и свръх разходите, които изпълнителният директор реализира с цел постигането на желаната от него счетоводна измама. Отговорността в тази създадена се ситуация най-точно и пълно се демонстрира от *Laura Ebert* и *Margaret L. Gagne* в графика 3.

Графика 3. Отговорност на изпълнителния директор и счетоводителя при монополните компании

Сравнявайки двете графики, установяваме, че графика 3 е много по-детайлна отколкото графика 2. На нея са представени освен хипотетично възприетото търсене от страна на изпълнителния директор и счетоводителя на монополиста, но така също са представени действителните и хипотетично възприетите пределни приходи (MR). Триъгълникът ABC е реалната

Преглед

печалба на изпълнителния директор от манипулирането на данните във финансовите отчети, поради монополното ценообразуване, представено от областта YXB . Също така ΔABC графично илюстрира и размера на отговорността, която поема изпълнителният директор от неправилното представяне на информацията в отчетите на монополното предприятие. Според предварителните убеждения на изпълнителния директор загубата на потребителите на финансовите отчети е представена графично от целия триъгълник YXB , но реалната загуба на потребителите е всъщност областта, представена от триъгълника AZB . Разликата между ΔYXB и ΔAZB е трапецът $AZXY$, което всъщност представлява излишната предполагаема загуба.

Голяма част от проблемите, отнасящи се до манипулирането на информацията във финансовите отчети, според *Richard Brief* са повтарящи се през годините действия, в резултат на определени неизкорени наслагвани счетоводни проблеми [6]. Основните отговорности на счетоводителите и одиторите на финансовите отчети според *Richard Brief* са относно неправилното представяне на "прозрачни факти" и "сухи реалности" [6]. Това отношение на несигурност на информацията във финансовите отчети и приемането им от страна на потребителите просто като средство за отразяване на едни изминали исторически факти е предпоставка за търсенето на разнообразни контролни и законодателни механизми с цел да се предотвратят съответно съществуващите механизми за увреждане на счетоводната практика.

Относно така предложените методи може да се представи следната сравнителна характеристика:

1. Математическите модели представят в строга аритметична зависимост факторите, оказващи влияние върху достоверността на представянето на информацията във финансовите отчети.

2. При първия математически модел се изследва вината на отговорните лица с помощта на откритите от страна на контролните органи, допуснати счетоводни грешки. За да се определи степента на вината с помощта на така предложенния модел, е необходимо грешките да се изследват стойностно или количествено. Моделът не допуска текстово изследване на данните при така установените нередности и неточности.

3. Вторият математически модел – при него се изследват поставените задачи между изпълнителния директор и съставителя на финансовите отчети. Прилагането на този модел също крие своите специфики и особености, тъй като трябва самите задачи да се дефинират в един строг интервал и в него да премине емпиричното тестване и изследване на данните. При този модел се крие още една тънкость, а именно, че за да се определи точно коя от поставените задачи е с по-голяма тежест и е основната предпоставка и причина за неефективното и некачествено представяне на информацията във финансовите отчети, е необходимо да се изследват различни видове хипотези относно начина на реализирането на поставените ангажименти. Също така трудността на прилагане на този модел в контролната практика се поражда и от предпоставката, че поставените задачи йерархично "от горе на да надолу" трябва да бъдат точно обхванати от страна на контролните органи. Когато поставените задачи са устно регламентирани, когато няма писмено удостоверение за това как точно се е изисквало да се свърши и от кого, съответно е много трудно и почти невъзможно да се изследват такъв тип задачи и проблеми.

4. Относно графичното моделиране на отговорностите относно неправилното представяне на счетоводната във финансовите отчети считаме, че е един сравнително нов, макар и абстрактен микроикономически модел. Този модел, считаме, че

може да се пречупи и приложи не само при чисто монополните предприятия, но така също и при пазарни структури като олигопол, монопсон, свършена конкуренция и др. Графичното моделиране при тези пазарни структури, считаме, че ще е аналогично на моделирането при чистия монопол, но с една особеност, че трябва като правило да се следват спецификите на самата микроикономическа пазарна структура.

5. С помощта на графичния модел може да се постигне една по-ясна визуализация на отговорността на страните виновни за представянето на неточна информация в годишните финансови отчети. Считаме, че така представеният графичен модел може да намери приложение за компютърната визуализация на контролния процес. Също така, според Mark S. Beasley може да се приеме, че тази графика не представя само отговорностите, но така също и властта, която притежават отделните лица, отговорни за начина на представянето на информацията във финансовите отчети[16].

Заклучение

Вземайки под внимание всичко изложено до тук, основният извод който се излага, е, че теоретично съществуват множество математически модели за аритметично пресмятане на отговорността на виновните лица, но не винаги са практически приложими. С тези модели се разкрива алгебричната взаимовръзката между отделните фактори (елементи), оказващи влияние, и виновните лица, но тази алгебрична зависимост не може напълно да бъде тествана и анализирана. С нейна помощ може графично да се конструират ползите от извършените манипулационни процеси по представянето на информацията в годишните финансови отчети, а така също и графично да се представят границите на индивидуалните отговорности на виновните лица.

Литература

1. Закон за счетоводството - Обн. ДВ. бр. 98 от 16 ноември 2001 г., бр. 94 от 30 ноември 2010 г., изм. ДВ. бр.19 от 8 март 2011 г., изм. ДВ. бр. 34 от 29 април 2011 г.
2. Златарев, Ем., Държавна финансова инспекция, Сиела, 2007, с. 71.
3. Канев, Д., Микроикономика, Колор-принт, 1994, с. 232.
4. Коева, С., Микроикономика, Стено, 2002, с. 45.
5. Якимова, Ив., Макроикономика, Стено, с. 199.
6. Brief, R., The Accountant's Responsibility in Historical Perspective, *The Accounting Review*, Vol. 50, No. 2 (Apr., 1975), pp. 285-297.
7. Coenen, T., Financial Statement Manipulation: The Schemes, www.allbusiness.com/accounting/fraud/4968671-1.html, видяна на 19.07.2011 г.
8. Cui, H., Modeling Fault Coverage of Random Test Patterns, July 28, 2002.
9. Ebert., L., and Gagne, M., A Monopoly Model Of Accounting Fraud, *Journal of Business & Economic Research* – April 2007, Volume 5, Number 4.
10. Engineering and Construction Sector Summary – March 2010, www.pwccn.com
11. Giroux, G., Historical Perspective on Corporate Oversight: 200 Years of Corruption.
12. Keiter., M, Article: With Malice Toward All: The Increased Lethality of Violence Reshapes Transferred Intent and Attempted Murder Law, 38 U.S.F. L. Rev. 261.
13. Prenderga., C., A Theory of Responsibility in Organizations, *Journal of Labor Economics*, Vol. 13, No. 3 (Jul., 1995), pp. 387-400.
14. PricewaterhouseCoopers, Engineering and Construction Sector Summary – March 2010, www.pwccn.com
15. PwC CN: Publications - 2009 Global Economic Crime Survey, www.pwccn.com
16. Beasley, Mark S., Joseph V. Carcello, and Dana R. Hermanson. 2001. Financial Reporting Fraud: Could It Happen to You? *The Journal of Corporate Accounting and Finance* (May/June 2001):3-9.